

באר סיני בדכתיב העבדון את האלקים על סדר סוס מעשה רב' כקב"ס לידע ולבחון. את ישר' מאי דעס את מחזיקים עמם שכבר נחקקו מעשה יי"מ אף שהתנסו ליהן להם את סחורם פכ"ס מקודשת וכו' יחן כדר' הונא או אינם מחזיקים עמם כמק' וכר' יאודס דאמר לנשיחן. ולזה שלח להם לומר כזה הלשון אתם ראייתם אשר עשיתי למצרי' וקידשתי אתכם בחור' קידשין בחגלי וע"מ שעתה אתם שמוע חשמו בקולי ושמרתם את בריתי וסייחם לי סגולם לבן עבר שכבר אתם מקודשים לי או כונחכם ואתם חסוי לי ממלכת כמים וגוי קדוש מכאן ולהבא וישר' כיון ששמעו שליחותו יח' את כה יאמרו נשמע ונעשה מורה שכונחם שמכאן ולהבא יהיו מקודשים כר' יאודס דלא כהלכתא וע"ז הוכרחו להשיב כל אשר דבר ה' דייקא לשון עבר נעשה ונשמע שכבר חנו יש לנו דין נשואה מומן יי"מ ואנו מוכנים לעשות רצונו ויחברך בלתי בוס פ"ס כלל ע"כ חד"ק ז"ל ופ"י :

ואולם עפ"י קושב' דרובינו יבא על נכון ונקדים מאי דאיתא במס' גיטין ד' מ"ו ע"א על פסוק זה כי לי כל הארץ פליגי רבא זר' אלעזר דאיתא דהם אמר רבא אעפ"י שאין קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מידי מעשר שנה כי לי כל הארץ אבל יש קנין לגוי בא"י לחפור בה שחין ומעורות ש' והארץ נחן לבני אדם. ור"א אמר אעפ"י שיש קנין לגוי בא"י להפקיע מידי מעשר שנה דנגך ולא דגן גוי אבל אין קנין לגוי בא"י לחפור בה שחין ומעורות שנה לה' הארץ ומלאה כמאי קמיפלגי מר סבר דנגך ולא דגן גוי ומ"ס דגונך ולא דגון עכו"ם וישר' דינוך ולא דגון גוי שאל מירחן גוי וכן שלו בשעת מירוח שהוא גמד מלאכתו למעשר מירוח גוי פוטר ואפי' לקחן מיר' בשיבולין אבל אם הגדילו בקרקע גוי ולקחן ישראל בשיבולין ומירחן מיביס במעשר דקרקע א"י יבד גוי לא הופקטס קדושה :

והנה כל הסוס' ופרמכ"ס ומרן ז"ל פסקו כרבה דאין קנין לגוי בא"י ומינה דגם פירות שגדלו בקרקע גוי ולקחן ישראל קודם מירוח ומירחן ישר' חייב להפריש חז"מ דהוי דינוך יבשירות גוי שגדלו בקרקע גוי וגם מירחן גוי פשוטים מכולם שכרי דינוך הים ע"י גוי. ויען דינים אלו רבו בהם הדעות וחילוקי דינים ואין בדיון בשו"ר מעולם לא היה לנו בוס קרקע כדי ללמוד דינים אלו כשרשן. אך עתה כי יש חיות אנושים שיש להם מעט קרקע שקנו במקנה כסף ויש שיש להם בשותפות בקרקע עם גוים ויש שאין להם חלק בקרקע כי אם הם נחשבים בזרעיהם שנוחן לגוי זרע וגם קונים להם בורות לחרישה ולוקחים חלק בפירות למחלה לשלים כפי החגלי. ויש שקונים השוטר מלאה המלך יר"ה וכנסים במקום האולך יר"ה כדי לגבות השעירות מלאה גוים. ובכן נחתי אל לבי לבאר כל אחד כדינו ואף בכבר כתב סר"מ ומר' ז"ל דחרו"ם בזה"ל היא דרכן לא בשביל זה חלילה לשר' קדושים לעבדו על לאו דלא חסור וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה ומי יעבד אל לבו חלילה חלילה ! ואשריהם ישר' פסל מה שרודפים לקנות קרקע בא"י כל כונחם לקיים מצוה החלויות בארץ אף שהוא חיוב דרכן לד' סר"מ ומרן ז"ל ועמא דפשוטין מן הסורים הוא משום דכתיב כי חבואו אל הארץ. ואף דנבי חלם כתיב ה'ה לעיני חרומם וכמ"ס הע"ז ז"ל כי פל"א ס"ק א' יע"ש ביאור כוללם ולא ביאור מקלחם. ולד' ס' החרומות כהלכות א"י משום דסבר קדושה ראשונה קדשה לעממה ולא קדשה לעתיד. ולהכי אף אם ישראל קנה קרקע וזרעו ומירחן

אנוסים ומתרגמ' ואפ"ס. וכו' דמס' סחטיר ואחיו לספרים. מאי סורי סעריה חייבי מיתא ומייבי הרג כל אחד בפ"ע שלא נעשה פעל כולם חייב אלא אחת. וז"ל סלל (שפירושו סבדל) לקומים למות ומס' להרג (ולמה אינו מלוחם על כך כי חוששני) אם חמשה (שהמנהג מלחייב לכל אחד מיתתו בפ"ע) כי חמשה הן לא ידענו זה (שחשבונו שחשיקרא לא ידענו זה ספי' כי אם מ"ס הכתוב אל חמשה בכל אלה לזה משיב דאחיה נשבעת על דעתו יחברך. וז"ל) הלא חוכן לבית הוא יבין. ועוד וספי' לארץ כפעלו בשכר המצוה הוא יחנ' יבאם לארץ כפעלו דייקא אפי' במצוה אחת יבאם לו :

אמר מעשה דזה הוא כולל הכתוב דפ' משפטים סג"ל וכו' דכתחילה שלימות א' שאלה להם מרע"ס קודם מ"ח היה על חורה שבכתב ועל חורה שבפ"ס. וז"ל יבא משה ויספר לעם את כל דברי ה' ואלה כל המשפטים. דייקא חורה שבפ"ס וכל ישראל פנו ויאמרו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה וכונחם שאין רטנס לקבל כ"א חורה שבכתב אבל חורה שבפ"ס שפולחנים המקרא מיד פשוטו לא רצו לקבל. מה עשה מרע"ס כך וכזה את החורה ואחר שכבר הביעם בדם הכרית ופי' נשעת השנופה כה דם הכרית אשר כרה ה' עמכם על כל הדברים האלה דייקא ואחר שהביעם קרא את החורה באזנים. וז"ל ויכתוב משה את כל דברי ה' וגו' ויאמר כה דם הכרית וגו' ואח"ך ויקח ספר הכרית שהוא נוסח השבועה ויקרא באזני העם אזי יענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע דייקא חורה שבכתב וחורה שבפ"ס וכדאיתא במדרש חלפיות דנעשה הוא נגד חורה שבכתב ונשמע הוא נגד חורה שבפ"ס ודו"ק :

אשר עפ"י קושב' זה נלע"ד לפ' כונח ככתובים האמור' בפ' יחור וכו' כה האמר לבית יעקב והגר לבני ישראל אתם ראייתם אשר עשיתי לגוים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי ועשה את שמוע חשמו בקולי ושמרתם את בריתי וסייחם לי סגולם מכל העמים כי לי כל הארץ. דלכא' יל"ד בזה שאלה כה האמר לבית יעקב ואיתא במדרש אלו הגוים ולנו לדעת למאי נ"מ להזכיר נשים. הו"ק' אומרו אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים כאלו הוא דבר יסן נוסח יי"א מצרים וחור להזכירם בלא יבאנו הלא עדיין להם סמאריים בתוך ברום. והו"ק' אומרו ואשא אתכם על כנפי נשרים ופי' רז"ל דהטובה שהו"א קודם הזמן כאילו לא ידעו ישראל זה שהולך לומר להם את הדין הו"ק' מה זו נתינת טעם כי לי כל הארץ להיכן נוטה נתינת טעם אלו ומי לא ידע ככל אלה כי לה' הארץ ומלואה :

ואולם עפ"י מוה"ר רבין חסידה הרמ"ז ז"ל וז"ל א"ח ס"ה מפרש הוי קראי חוץ מדרכינו א"ב הוא היה מחבול להשיב ישוב נכון למה שהקדימו ישר' נעשה לנשמת בקדשים מאי דאיתא במס' קידושין ד' ס' ע"א האומר לאשה הוי את מקודשת לי ע"מ שאין לך מאחים וזו רב הונא אמר מקודשת וכו' והן רב יאודה אמר לכשיחן מאי בעייתו דפסעה יד וקבלה קידושין מאחר לרב הונא לא הו' קידושי שני קידושין דאידא בים בראשון וכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי דהא נמרו קידושי א' למפרע לר' יאודה הו' קידושי שני קי' דליח ליה כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו וכל הסוס' פסקו כר' הונא דקידושי א' הו' קי' :

והנה ידוע דיש מן המס' דפירשו דכיה הים יחיה בתורת קידושין כהנא וע"מ שיקבלו את האורה